

pacije, kao i za neke sekundarne obstipacije, uključujući i stanja nakon resekcije debelog crijeva. Smatra se da će u liječenju habitualne obstipacije osnovnu ulogu imati kompleksno liječenje u toplicama, uključujući i psihološki faktor.

Navodi se, prema posljednjim iskustvima, vrlo povoljan rezultat kombiniranog liječenja mineralnim vodama i celularnim sastojcima.

Za optimalizaciju ovih fizijatrijskih procedura bit će potrebno znati odnos absorbiranja vode i elektrolita u debelom crijevu, i to zbog izbora povoljne koncentracije rastvora.

Autori su kod 27 bolesnika s habitualnom obstipacijom upoređivali absorbiranje minerala i vode u debelom crijevu. Ustanovili su da što je bila manja koncentracija rastvora, to se je više tekućine absorbiralo u crijevu. Fiziološki se rastvor signifikantno više absorbira od rastvora NaCl 4,5% i 9%, što vrijedi i za KCl rastvor koji je tri puta i šest puta jače koncentracije od izoosmotskog. Nisu ustanovili nikakve razlike u usporedbi absorpcije u odnosu prema izoosmotskom rastvoru KCl. Analogno su upoređivali među sobom razne koncentracije rastvora KCl i fiziološkog rastvora. Između NaCl rastvora 4,5% i 9% nema sa gledišta absorpcije značajnih razlika, kao ni između KCl rastvora koji je tri puta ili šest puta koncentriraniji od izoosmotskog KCl.

Autori zaključuju da će ova djelomična saznanja do kojih su došli, biti potrebno u daljnjem apliciranom istraživanju detaljno ispitati (Ždichynec B., Benda J., Fysiat. Vestn., 64:292—297, 1986).

M. Čuljak

UTJECAJ FIZIJATRIJSKE TERAPIJE NA KLINIČKI TOK VERTEBROGENIH SINROMA U AMBULANTNIM UVJETIMA (Vplyv fyziatrickej liečby na klinický priebeh vertebrogenných syndromov v ambulantom sledovaní).

U skupini od 412 bolesnika (89 muškaraca i 323 žene) s kroničnim vertebrogenim sindromom različite lokalizacije evaluiran je utjecaj elektroterapije, kineziterapije i refleksnog tretiranja. Rezultat liječenja sastojao se u poboljšanju funkcije kralježnice u svih ispitanika te u smanjenju bola. Tri mjeseca nakon tretiranja opaženo je dalje poboljšanje funkcije i još više smanjenje bola (Thurzova, E., Fysiat. a revmatol. vestnik, 6:313—323, 1986).

I. Jajić

PRIKAZI KNJIGA

L. Simon i G. Loyau: **ARTROZE: PERSPEKTIVE I REALNOST (L'arthrose: perspectives et réalités)**. Masson, Paris—New York—Barcelone—Milan, Mexico—São Paulo, 1987. 312 stranica, 69 slika, više crteža, grafikona i tablica.

Knjiga je podijeljena u tri dijela. U prvom dijelu prikazana je fiziopatologija osteoartraze, u drugom klinička slika i dijagnostika, dok je u trećem poglavlju prikazano liječenje i rehabilitacija.

U prvom poglavlju, fiziopatologiji, govori se o etiopatogenezi, epidemiologiji i genetičkim faktorima arthroze, o hondrocitima, proteoglikanu, kolagenu i zglobnoj hrskavici. Dalje se navodi uloga degradacije enzima u osteoartrizi, upali, imunopatologiji zglobne hrskavice, interleukinu 1, ulogi mehaničkih faktora, promjeni u zglobovima tijekom starenja i u osteoartrizi te ulozi mikrokristala u nastanku osteoarthroze.

U drugom dijelu koji obrađuje kliničku sliku i dijagnozu, navode se varijacije kliničke slike, idiopatske destruktivne artropatije, osteoartriza i hiperostosis, patološka anatomija osteoarthroze, vrijednosti artroskopije i biopsije zglobne hrskavice.

U poglavlju liječenja, ukazuje se na zadaću medikamentne terapije, hondroprotektivne terapije, fizikalne terapije i operativnog liječenja.

Knjiga je bogato ilustrirana a prema svome sadržaju i aktualnosti može korisno poslužiti svima onima koji se bave degenerativnom bolesti zglobova.

I. Jajić